

La Biblioteca renaixentista

El fet que la Renaixença passés de ser una pura anècdota cultural a un fenomen de conseqüències imprevisibles i encara duradores es deu a un conglomerat de factors que fan del cas català una singularitat europea.

La clau està en el període que separa l'aparició de l'enyoradissa i circumstancial oda «La pàtria» de Bonaventura Carles Aribau, de l'obra definitivament consolidada d'algunes figures literàries i artístiques del final de la Renaixença. En aquest període, i fins ben entrat el segle XX, es genera un joc de relacions socials, actituds i fets personals genials que imprimeixen una dinàmica pròpia a la societat catalana.

En aquest context tan confús i políticament mediatitzat neix el moviment excursionista amb un doble objectiu. El de la suplència, perquè ha d'omplir el buit que la universitat deixa en el camp de la investigació feta en català, i el de la missió, perquè és revestit d'un encàrrec aclaparador: posar les bases per a l'edificació d'un país ideal. No és estrany que aquells que pensaven que l'excursionisme també podia incloure components lúdics o d'esport tinguessin greus dificultats per fer-se entendre.

La labor de recopilació cultural del primer excursionisme fou de dimensions colossals i abasta absolutament tots els camps de les ciències i les arts, destacant-hi les publicacions de temàtiques referents a la vida social, cultural i esportiva catalana de la segona meitat del segle XIX. La Biblioteca del Centre va adquirir bona part d'aquesta primera documentació i actualment segueix conservant 3474 documents anteriors al 1900.

Tal i com serà habitual al llarg de la història de la Biblioteca, la immensa majoria d'aquelles primeres adquisicions provindran dels socis i les Seccions del Centre. Malauradament gairebé cap d'aquells donatius estan registrats, excepte alguns com per exemple el donatiu fet per Víctor Balguer, entre els quals la seva *Història política y literaria de los Trovadores*, o el donatiu de Francisco Coello. Un darrer donatiu important registrat pel vocal responsable Bibliotecari d'aleshores és el fons documental que donà la societat "La Jove Catalunya" quan es va dissoldre, l'any 1879.

Una col·lecció destacada d'aquesta primera època i que es mantindrà actualitzada fins els nostres dies, és la Biblioteca Folklòrica. Aquesta conté un volum de 1286 documents que abarquen les més diverses expressions del folklore i la cultura popular d'arrel catalana, incloent-hi exemplars curiosíssims, com per exemple la monografia *La vida de Llätzer de Tormes*, publicada l'any 1892 i signada pel traductor de la mateixa. Curiositats a banda, el cert és que la documentació més valuosa d'aquesta col·lecció la integra el conjunt d'obres editades per el mateix Centre sota la rúbrica d'autors com Cels Gomis i Mestre, Pelegrí Casades i Gramatxes, Joan de Porcioles i Oleguer Miró i Borràs. Les obres més destacades són: les dues col·leccions de l'Àlbum pintoresch-monumental de Catalunya editades entre el 1878 i el 1883; I la col·lecció que sota el títol de "Biblioteca Popular Folklòrica" s'editarà entre el 1884 i el 1902.